

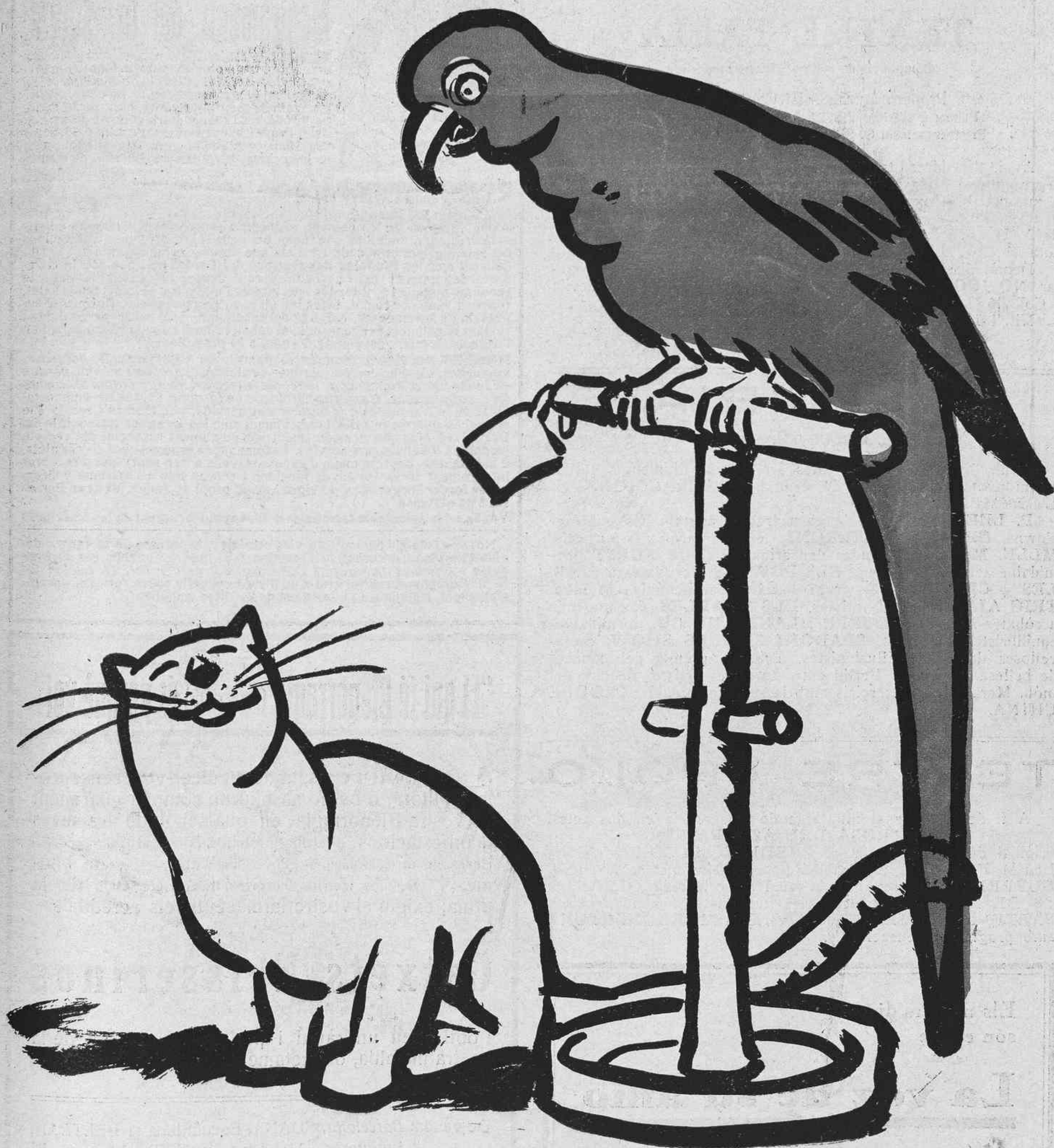

Barcelona, 14 de març de 1930

La que de la Torratxa

ANY LIV - 2646 - 15 cts. - Atrassats, 30

—Saps que també està malalt?
—Tots els lloros xerraires l'agafen, la malaltia de moda.

GRAN TEATRE ESPANYOL TEATRE CATALA NOVETATS

Companyia de vodevil i grans espectacles de

JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors, JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA
Primera actriu, MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda: LA PERLA DE LA VIRREINA.
Nit: Estrena, en aquest teatre, de la famosa obra en tres sessions, EL PROCÉS DE MARY DUGAN.

Demà, dissabte, tarda, a dos quarts de cinc: EL NOI DE LA TALLARONA. — Nit, i Diumenge, tarda i nit: El grandió exit,

EL PROCÉS DE MARY DUGAN

TEATRE TALIA

Companyia de vodevil i teatre modern

Primera actriu: MERCÉ NICOLAU

Primeres actrius: VISITA LOPEZ, DOLORS PLA
Primers actors: S. SIERRA i M. GIMENEZ SALES

Avui, divendres, tarda, a les 5: A petició. Extraordinària representació de la grandiosa obra LA PRESONERA. — Nit, a un quart d'onze: Estrena sensacional del famós vodevil en 3 actes, l'últim èxit de París, "Une Poule d'Essai", original de A. Heuze i E. Reynaud traducció catalana de Joan Dufort, sota el títol L'ESCÀNDOL DEL 22.

Demà, dissabte, tarda, a dos quarts de cinc: Cartell popular. NO JUGUIS AMB LES DONES, i l'èxit de Capdevila i Collado, LA DONA, EL VALENT I EL MARIT.

Nit, i Diumenge, tarda i nit: El famós vodevil, L'ESCÀNDOL DEL 22.

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER

Avui, divendres, nit, i totes les nits, i diumenge, tarda: El monumental programa de les magnes ATRACCIONS DE L'OLYMPIA.

P. LEE AND CO., de gran treball dental. Els populars clowns GERMANS FERRONI, còmics-parodistes-musicals. MLE. MONNA, formosa dansarina. JULIUS FURST, formidable acte de balanceig. ELS POWELS, acrobates a cavall. LES 4 CHRISTIANS, grans barristes aeris, únics al món. TRIO AJAX, colossals atletes. ELS 6 CARLES, 6, estupendos acrobates saltadors. JOSEPH BLANK AND CO., formidables equilibristes jongleus. SPADONI SISTERS SHOW, meravelloses dansarines il·lusionistes. Primers premis del concurs de bellesa celebrat a Berlín entre totes les artistes de circ del món. Meravellosos exercicis amb la seva formidable TROUPE CHINA.

TEATRE APOLO

A fi de procedir al muntatge de la sarsuela en dos actes, LA ROSA DEL AZAFRAN

original dels famosos autors FREDERIC ROMERO i GUILLEM F. SHAW, música del popularíssim mestre JACINT GUERRERO, l'estrena de la qual se celebrarà DIMARTS, 18 DE MARÇ, es suspèn les funcions fins a demà, DISSABTE, 15 DE MARÇ, que es verificarà la REOBERTURA amb programes sensacionals.

Els millors discos
són els de

La voz de su amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

Avui, divendres, nit, i demà, dissabte, en "matinée" i nit:

BROADWAY

Diumenge, nit, i Dilluns, últimes de BROADWAY.

Diumenge, a dos quarts de quatre: LA VENTAFLOCS. — A les sis: A riure, a riure. PARENTS, AMICS I CONEGUTS, quatre actes de gran broma.

En estudi: VIVIM A LES PALPENTES, de Josep Pous

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc.; de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes, ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floroncos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sokatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentortollament, tractament i guariment de les dites malalties.

"El qui té Blenorragia (Purgacions) és perquè vol"

Quan esteu cansats de medicar-vos sense trobar millora, o bé no assoliu un complet guariment de vostra Blenorragia en qualsevol de les seves manifestacions (uretritis, prostatitis, cistitis, artritis, gonocòciques, gonorrea crònica, o «gota militar», etc., etc., de l'home, i (vaginitis, metritis, leucorrea, fluxos, etc., etc.), de la dona; exigiu al vostre farmacèutic els acreditats

Catxets Neisserinos

i obtindreu un ràpid i perfecte guariment de la vostra malaltia, discretament i sense molèsties.

De venda: **Barcelona**, SUAÑA, Escudillers, 8; BELTRAN, Junqueres, 11; **Reus**, SOLER, Llovera, 26 i Centres d'específics.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

La ciutat senyora

RA s'adona tothom que en aquests sis anys, quatre mesos i tretze dies, no s'han exercit els drets que pertocuen com a ciutadans d'un poble civilitzat i culte. La llibertat, és a dir, la lleu llibertat, aquesta llibertat mig-oberta actual ha reprès, i fins hi ha molta gent que, com els negres, quan varen saber el decret d'allibertament, no saben què fer de la llibertat escassa d'aquestes hores.

—Vol dir que no n'abusem una mica massa?—hem sentit a dir en qualque banda a certs ciutadans tímids.

* * *

Barcelona havia perdut una mica el seu ritme habitual. Antena d'Europa, seguia els moviments europeus, imposant-ne la seva moda al país. El socialisme o Ibsen; Maeterlink o el comunisme; els impressionistes francesos o l'anarquisme, entraven a la península per la porta de Barcelona. En el que va del segle actual, Barcelona es dividí, com Europa, en francòfils i germanòfils; i, acabada la guerra, sent en la seva conca el ressò dels moviments socials que duen els Soviets a Rússia; la força de la Confederació General del Treball, a França; l'agitació comunista d'Alemanya, convertida en un moviment espartaquista; i a Itàlia, en el domini de l'element obrer a les fàbriques particulars... Barcelona rep totes aquestes comocions i, allunyant-se del patronat espiritual de París, s'apropa a altres models europeus, acaba per fer reeixir un Cop d'Estat, caricatura de la marxa a Roma.

La reacció de l'11 de maig, amb la victòria del cartell d'esquerres a França, i la instauració del treballisme com a govern de torn en la Monarquia anglesa, no fou prou per a alentir el moviment feixista de la península. Aquest continuà inpertorbable la seva cursa esbojarrada. Barcelona, perdut el seu normal gresol, es veia sotmesa a realitzar una vida de província absolutament allunyada del seu joc d'idees i costums. La vida política fugí del seu centre normal, per a convertir-se en un estat província dels més sinistres. Havia deixat d'ésser senyora, per a ésser dama de companyia. No tenia aquell caire imperial com quan era mestressa de llurs destins. S'havia tornat una minyona de servei esplèndida que, per a demostrar que podia fer de tot, no es movia de la cuina; de la cuina provinciana i de maiòlica que s'havia fet posar a la Diputació. Barcelona no era la presentadora de les noves idees europees, ni tenia la facultat de governar o dirigir espiritualment Espanya, com afirma i assegura d'una manera enginyosa i habilidosa el nostre mai prou ben lloat Francesc Pujols, en "L'hegemonia catalana en la

política espanyola", que, un dia o altre, caldrà que llegeixin tots els que intervenen en la cosa pública i en la direcció de la nostra política. Barcelona era una autèntica capital de província, d'aquesta província que el comte de Montseny va prendre com un solar particular per a donar-li un aspecte de nou ric lamentable... Barcelona no té res a agrair als sis anys, quatre mesos i tretze dies de la Dictadura. No res, absolutament no res. Se'm dirà que hi ha hagut l'Exposició; però l'Exposició ha estat un fet superposat, un fet que, per a comprendre'l bé, cal estudiar tots els matisos i totes les ombres i penombres que s'hi endevinen. L'Exposició de Barcelona no ha estat obra de la Dictadura; venia de molt més enllà, i potser el seu fracàs econòmic i financer i fins i tot el seu fracàs turístic, es deu a què s'ha volgut mantenir sense ànima, com un gran ninot de falla valenciana o com un maniquí mancat de l'ànima col·lectiva que li calia. L'aspecte exterior era esplèndid; l'aspecte superficial era magnífic; però en arribar-hi, es notava la manca d'aquell esperit que anima totes les coses nascudes amb calor d'humanitat.

Barcelona refà la seva vida. I, en refer-la, necessita llibertat. Aquesta agitació actual no és, ni de molt, la d'anys endarrera; aquella agitació fervorosa i vibrant que feia dir a molta gent:

—Barcelona, port d'Europa.

Sembla que comencem a viure. Es pot parlar, balbucejar la veritat. Dir les coses amb certa decisió; fins portar el cap alt...

Barcelona deu un homenatge als pocs homes que en aquests sis anys, quatre mesos i tretze dies saberen fer-se dignes de la Ciutat, oposant-se al corrent de ramat i mantenint el prestigi intel·lectual i polític nat del fet autòcton.

FRANCESC MADRID

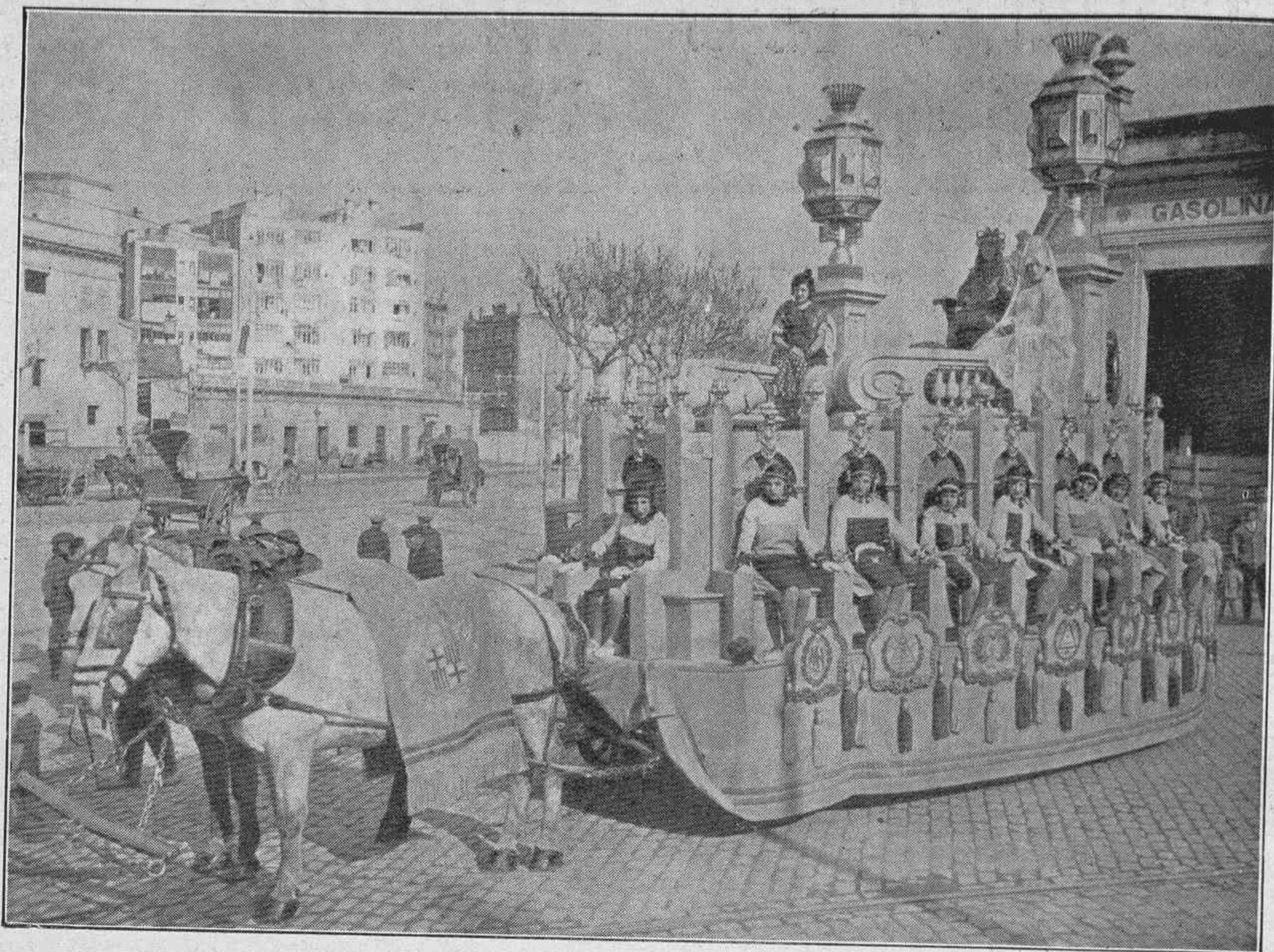
ELOGI DE LA BONA FE

Abans de començar, prego al senyor censor que no s'espanti, que, per ara, deixi tranquil el terrible llapis roig. A Valverde del Camino s'ha declarat la República! A molta gent li hauria plagut més, que a Valverde del Camino s'hi hagués declarat la verola, el tifus o el còlera, malures que, indubtablement, no porten tanta virulència com la República. Però, què hi farem, si és precisament la República ço que s'hi ha declarat?

Ara, que, cal declarar-ho, la burgesia, l'orde, el casolanisme, tantes altres sagrades institucions que a casa nostra són puntals de la societat, no s'han alterat, no han perdut cap de les seves prerrogatives.

Per a tranquil·litzar més el lector i el censor—sempre digne de tot el nostre respecte—, us direm ço que ha passat a Valverde del Camino.

ELS NOSTRES CERTAMENS

Carrossa simbolitzant les Exposicions de Barcelona i Sevilla, que va obtenir el primer premi de carrosses artístiques, costejada particularment, i dirigida pel notabilíssim artista Salvador Alarma

Dies enrera, en caure la Dictadura—ben caiguda estigui, i que mai més no s'aixequi—, fou nomenat alcalde de Valverde del Camino, per raons d'edat, un vell republicà conseqüent. En el cor seu sols hi havia una música: la de La Marsellesa.

En ésser nomenat alcalde, la primera cosa que va fer fou restituir a l'església un bust del Sagrat Cor que la Dictadura havia posat a la sala d'actes de l'Ajuntament, i arreconar dos retrats que considerava innecessaris.

Cridà després el comandant del lloc de la guàrdia civil, i quan aquest comparegué a presència del Consistori, el requerí a què declarés si estimava legítima l'autoritat de què era símbol la vara que tenia a les mans. Com que el comandant contestà afirmativament, l'alcalde, amb l'emoció més gran de la seva vida, cridà:

—Senyors: queda proclamada la República de Valverde del Camino!

Naturalment, l'alcalde fou destituït, i, probablement, processat. Però obrà de bona fe, i cregué que un alcalde també pot tenir ideals. En això s'equivocava: per a ésser alcalde — o tinent d'alcalde, —, els ideals no són pas massa necessaris.

Aquest fet ha semblat còmic a molta gent. A nosaltres, en canvi, ens sembla molt respectable, no per l'ideal en si, sinó per la bona fe que suposa. Cal, ara més que mai, un retorn a la bona fe.

Perquè, al món, encara queda bona fe. Però l'haurem d'anar a buscar a Valverde del Camino.

VIRAI

HEROÏSME I HUMORISME

La publicació de l'arxiu particular del darrer president de la Mancomunitat, amb l'additament que d'altres han tingut l'oportunitat d'afegir-hi, ha tret a la vergonya pública la història d'una actuació lamentable. Actuació que, de tan coneguda, no ha sorprès ningú. Es tàctica vella...

Això no obstant, però, l'illustre ex-president s'ha qualificat modestament d'heroic.

Ara, en anomenar-lo, caldrà sempre dir: "El darrer President de la Mancomunitat de Catalunya, l'heroic senyor Puig i Cadafalch..."

Evidentment, el senyor Puig i Cadafalch té més d'humorista que no de polític.

L'HEROÏCITAT DEL SENYOR PUIG I CADA-FALCH

Per què el senyor Puig i Cadafalch s'ha oblidat d'explicar, en els seus lamentables articles, aquella anècdota que refereix En Macià?

Francesc Macià, durant els primers anys del seu exili, tingué necessitat de traslladar-se a Perpinyà, des de París.

HINDUSTAN

Primer premi de carrosses industrials presentada per la "Perfumeria Myrurgia", on es veu el gust exquisit de la direcció artística de l'esmentada casa, orgull de la indústria barcelonina

En el ràpid Barcelona-Quai d'Orsay varen trobar-se, casualment, En Puig i Cadafalch i el diputat a Corts per Borges Blanques.

En Puig, travessant el passadís d'un vagó, no pogué excusar-se de saludar el cap rebel.

—Caram, senyor Puig! — féu l'"avi".

—Hola, Macià! — exclamà l'arquitecte.

L'ex-president de la Mancomunitat estava visiblement nerviós, impacient, ple de neguit. En Macià anava parlant amb la seva lentitud habitual i adonant-se de com En Puig no parava de mirar per totes bandes.

Per fi, l'arquitecte senyor Puig no pogué més, i digué:

—Perdoneu, Macià; però me'n vaig al meu compartiment. Sempre hi ha gent que vigila...

I en un to confidencial, afegí:

—Què dirien, si ens veiessin junts!!

Quan arribi don Miguel de Unamuno...

...“L'ESQUELLA DE LA TORRATXA” FARÀ SONAR LES ESQUELLES CIVILS DE CATALUNYA. HAURÀ ARRIBAT A BARCELONA L'HOME-SÍMBOL. EL VERITABLE DON MIGUEL DEL SEGLE XX ESPANYOL. NO HI HA MÉS DON MIGUEL QUE AQUEST HOME, QUE ALLUNYAT DE LA SEVA PATRIA, EN CANTAVA LES EXCEL·LÈNCIES EN UNA PROSA AGUDA I TALLANT I EN VERSOS MAGNÍFICS D'AMOR I DE PASSIÓ.

Realisme pur

En la meua joventut,
defugint les "ocasions",
només volia il·lusions,
esperances i salut.

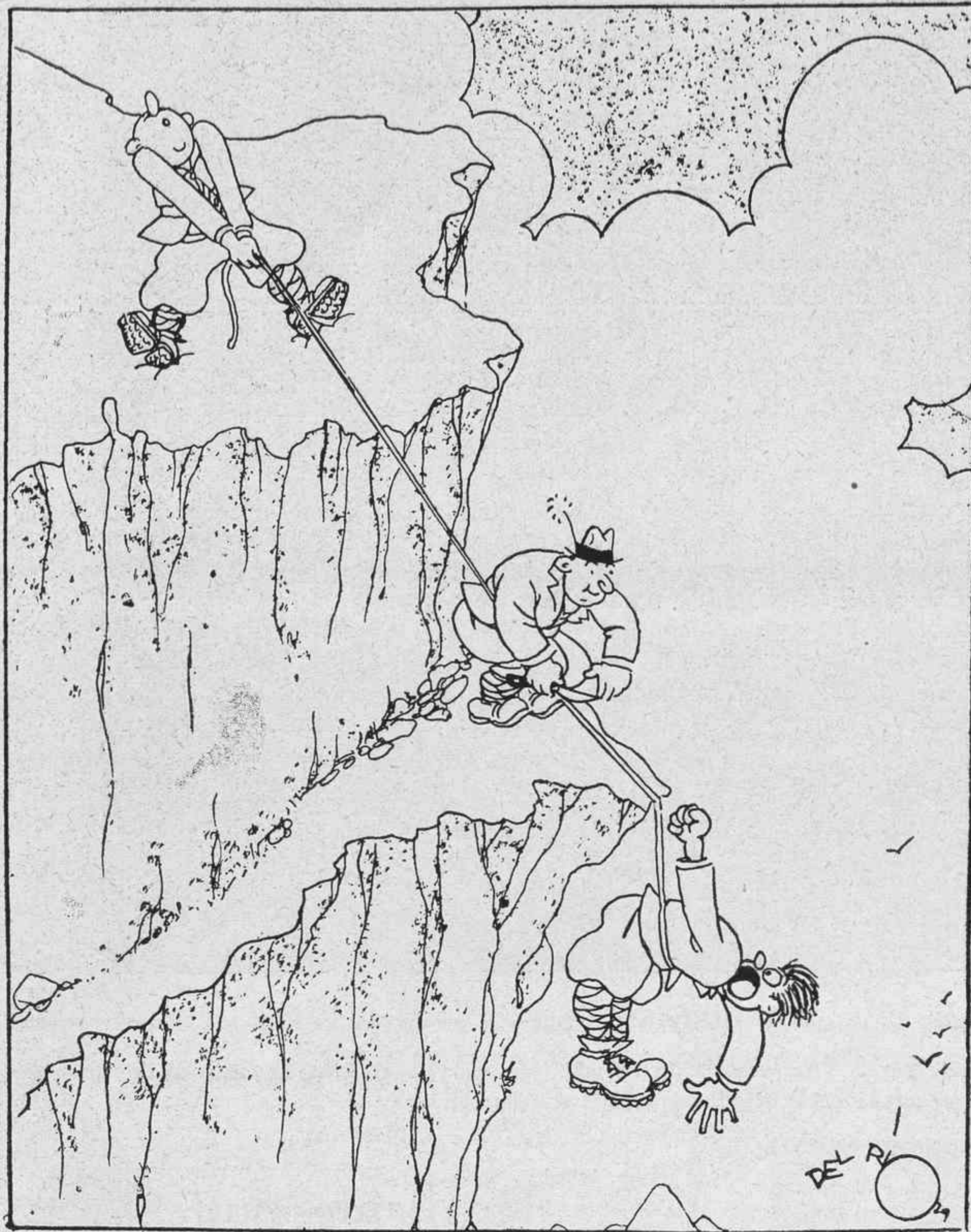
Per mi, certes "circumstàncies",
de "profit", no eren admeses.
Re d'anà en pos de riqueses...
No he tingut, mai, semblants ànsies.

Sempre en la mateixa "fila",
rectilini i conseqüent,
he viscut, si no content,
amb la consciència tranquil·la.

Mes, ara veig que, amb els anys,
tot s'ha metamorfosejat.
Són pura realitat...
"decepcions" i "desenganys"!

AGUILETA

RECORDANT TEMPS PASSATS

—Ets dels nostres, o què?

AGREDOLÇOS

VELLÚRIES

Ara hi ha qui creu que encara queden fums. Va sense dir. Amb fums s'ha fet sempre tota la història d'Espanya. Amb fums va governar (?) la Dictadura. Amb fums han estat tradicionalment sufocats tots els problemes de llibertat i voluntat que han gosat plantejar-se en aquest país.

Sembla, però, que aquests sis anys darrers, de han tingut la virtut de fer alguna cosa més que escalfar les sangs del ciutadà atapeït. Sembla que han desvetllat també l'esperit del poble, que ja es comença de cansar de tants de fums... I allò que sols de fums vivia, haurà de desaparèixer.

Queden encara, per aquests móns de Déu, algunes carcasses de polítics fidels a la intangibilitat d'una ficció—un Romanones, un Bugallal...— I algú de casa nostra també, de velleitats prou conegudes, si bé mai prou blasfemes.

Queden encara un *A B C*, un *Debate*... Però queda,

sobretot, una cosa gairebé momificada, gairebé quimèrica, i tanmateix real. Una cosa que, en retrobar-la un dia a l'atzar, us deixa sorpresos i palplantats. Aquesta cosa, fantàstica i real ensem, és *El Imparcial*—el vetust diari que es publica en la cort de l'Espanya.

“No es que haya muchos regionalistas en Cataluña, no—deia dies passats, amb la seva bona fe acostumada, el documentat collega—. Ni tampoco que dispongan de una fuerza contrastada y definitiva. Su estrategia es la de aquellos tres tunos que, atrincherados tras una tapia, con un tambor y unas cuantas latas, hacian creer a todo el mundo que allí había un regimiento.”

Bé, ja sabem qui eren aquests *tunos* i aquests *lataes*. I *El Imparcial*, encara que de vegades vulgui dissimular, ho sap tan bé com nosaltres...

Però el que cal reconèixer sempre a *El Imparcial*, és una gran virtut, una gran virtut que l'honora: la seva conseqüència. Això, almenys, en tot el que es refereix a Catalunya.

Recordem, en efecte, una poesia humorística de Carner, escrita ja fa bastants anys. *Barcelona, ciutat castellana a l'estiu. Llegiu, si us plau, els tres darrers versos*:

“Un *Imparcial*, per terra, masega
[l'aura pura;
qualsevol diria que el seu cruixit
[murmura:
“—A la verdad, no existe problema
[catalán.”

Ara, al cap de tants anys, com si res no hagués passat, *El Imparcial*—conseqüent—segueix dient que “no existe...”

Existeix, en canvi, encara que sembli mentida *El Imparcial*. Ara que, si aleshores ja anava rebregat per terra.

penseu com deu anar avui dia, el pobre—ell i totes les vellúries per ell representades.

PEROT

El suplici de Jaume Comte

“La Terra”, sota aquest títol, diu:

“Mentre totes les consciències honrades aixequen un crit unànime demanant l'amnistia i la revisió de la vergonyosa causa de Garraf, a la presó de Barcelona, segons se'ns acaba de comunicar, viu en etern suplici el malaurat Jaume Comte, el qual fa catorze mesos que està incomunicat, i darrerament se l'ha castigat a un dia de ranxo i a un dia a pa i aigua, traient-li la màrfega de la cella i deixant-li vestir solament el vestit de presidari, sense cap altre abric. No cal dir que el dissortat està desfet. ¿Ha de durar gaire el seu suplici? ¿No podria esbrinar-se la certitud d'aquests fets i posar-hi fi?”

Manifest de les dones catalanes

Aquest nervi, aquesta excellent ninotaire, pintora i contista que tenim a la nostra terra; aquesta dona que es diu Lola Anglada, junt amb altres dames catalanes, totes ben respectables, han llençat al poble de Catalunya un manifest per l'ampliació de l'amnistia que amb tanta migradesa atorgà el nou Govern espanyol.

Es demana a totes les dones de la nostra terra llur signatura—ben poca cosa és—per a posar-les a mans del President de la Diputació, senyor Maluquer i Viladot, amb el fi que es gestioni una àmplia amnistia per tots els empresonats i exiliats polítics.

Dones de Catalunya! Respongueu a la crida, cuiteu a signar aquests plects que demanaran la llibertat dels homes que, per voler exposar i exterioritzar llurs idees, els digueren havien comès un delicte!

Homes de Catalunya! Vosaltres que sabeu també què cosa és no fruir de la llibertat (la santa llibertat), vosaltres que recordeu sis llargues anyades de persecucions, empresonaments, condemnes injustes i de bescantament dels nostres sentiments pairals, ajudeu en la seva tasca al grup de dones que intenta obrir les portes dels presidis als nostres amics. Agafeu les vostres mares, mullers, germanes i amigues, i porteu-les a signar. Que s'esgotin els plects ràpidament; que la tinta en que signin sigui la sang de les nostres venes; que no pugui dir-se que nosaltres no hem ajudat aquesta sagrada croada per la llibertat...

Homes, dones de Catalunya! Enllà de les nostres fronteres hi ha qui té els seus ulls posats en vosaltres. Reixes

endins hi ha germans que envien flors pels nostres morts i diners per les nostres subscripcions. Sols ens demanen la signatura de vosaltres, dones catalanes—ben poca cosa és—, i no hem de negar-los-la.

No, no els la negueu. Seria negar-los el retorn i la llibertat!

DOMÈNEC DIUMENGE

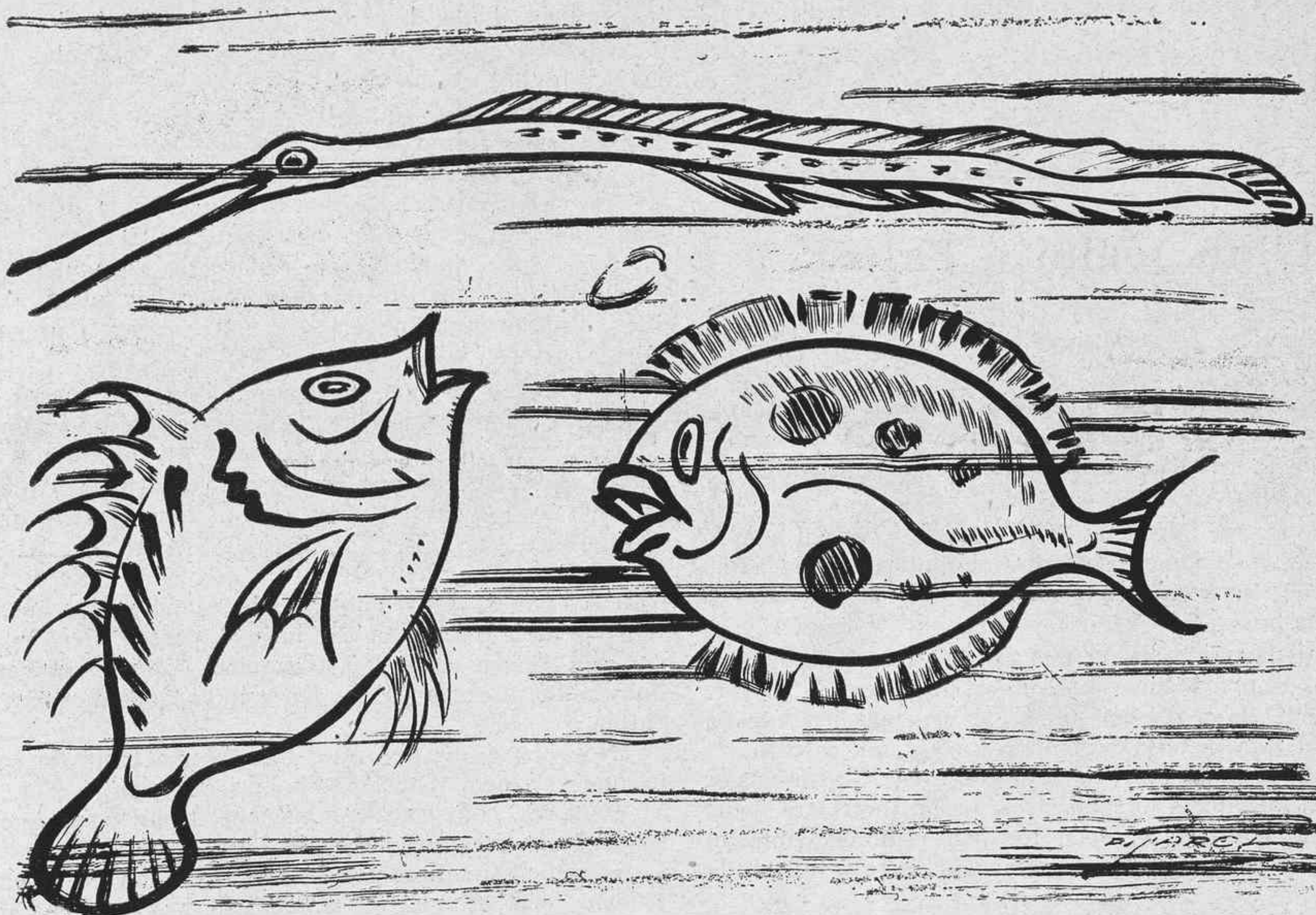
Postres de la setmana

No sabem per què els nostres pares i avis tenien tanta fallera pels matons, aquest dolç tou i punxegut que a Pedralbes diuen que feien tan bo. El cert és que a nosaltres els matons ens són antipàtics a més no poder. Volem creure que, si avui s'haguessin de guanyar la vida pels nostres carrers aquelles venedores de matons d'anys enrera, portarien molts àpats endarrerits.

No podem fer-hi més! Pobres matons! Ells, que a primera vista semblen inofensius i potser ho són, a nosaltres se'ns indigesten de tal manera, que, sols en veure'ls exposats en l'aparador d'una vaqueria, ja ens puguen les sangs al cap.

Matons!, postres de la setmana en què s'escau Sant Josep, jo us detesto, perquè en sis anys i mig ja m'heu enfarfegat prou.

D. D.

XAFARDERIES DEL FONS DEL MAR

—Com s'ha tornat, en pocs dies!
—Tant que gallejava, temps enrera!

Dejuni i abstinència

Ens hem d'estar de menjar.

Hem de fer dejuni, hem de fer penitència tant els sans com els malalts, com els pobres, com els miserables, com els regidors destituïts...

Els golafres, els farts, amb el pap ple, faran vida vegeteriana set setmanes seguides per treure's l'empatx i diran que fan Quaresma, que fan dejuni i abstinència per complir els preceptes de l'església, i tan sols és per reposar el seu ventre trasbalsat a la tranquil·litat culinària.

Haver de tenir el ventre en pena per guanyar la glòria del cel, no és per aquesta gent que fan dieta perquè se'ls ha acabat el tallar el bacallà; això de rosegat les espines i els ossos després d'arrencar la pell, estirar la carn, i guanyar-se la glòria en àpats històrics, els és tan pesat, que prefereixen fer acte de contrició, fer dejuni i abstinència com els altres penitents que s'han quedat amb la pell i l'os.

Tenir el ventre en perill per satisfer el proïsme que badalla de gana i els budells els ronquen de fam, els esvera i senten el temor d'ésser devorats: se'ls indigesten tots els menús ja païts en les bacanals celebrades a les costelles dels que feien penitència forçada.

Tots els diners esmerçats en les cuines immenses, en les taules opulentes, en vaixelles fantàstiques, en estovalles i tovallons els donen un mal de ventre que el vomiten en vi de Xereç i els descomponen en excrements de pa de pessic.

La Quaresma perllongada, la super-Quaresma que celebren els homes a més a més de l'oficial, els dona acollida per deixar caure el seu ventre ple com un sarró d'unces, damunt d'un llit revolt i tou com les mamelles d'una vaca.

BALDOMER XIFRÉ

D'un règim a l'altre

Totes les criatures que varen néixer pels finals de l'any 1923, no foren assabentades de sota quin règim estaven sotmeses.

No us creguéssiu que parlo ara d'un règim alimentici prescrit pel facultatiu, sempre atent a les demostracions exteriors de la infància, per copsar-hi una deducció de llur estabilitat física.

No res d'això. Pareu un xic d'atenció, i veureu com la creixença d'un d'aquests infants de qui us parlava no està precisament estantolada en una alimentació més o menys acurada.

A l'edat de tres anys, el nen sentia parlar, al seu voltant, d'uns senyors que componien un "règim", i que aquest règim, lluny d'ésser adient al vegetarisme, exclouïa precisament tota matèria vegetariana, com són les cols, les patates, les pastanagues, els cigrons i els espinacs, per convertir-la en cuixes de pollastres, pernil, botifarra, peus de porc, llonganisses i fuets, tot ben remullat amb un líquid la marca del qual està arxivada en els cellers de Xereç.

El nen estava espaordit. Sabia les doloroses conseqüències que reportaven aquests excessos de "règim". Ell, però, no volia provar totes aquestes lllaminadures, flagell de l'artritisme.

El mateix nen complí l'edat de cinc anys. El seu cervell havia evolucionat progressivament. Coneixia més a fons els personatges que rodejaven la taula dels festivals curulls de "burbuja".

La seva mare en digué mil pestes d'aquells senyors — Poques-vergonyes! — recalcava la bona dona — massa tips, que recollí el millor gra del poble. Mal llamp us parteixi de mig a mig i aneu a rostir-vos als inferns!

—Caram, mare!—deia el nen—no n'hi ha per tant!... Deixi'ls menjar. El mestre està tip de dir-nos que, després del tiberi, ve la digestió, i que la digestió no la fa bé tothom qui vol...

Un bon dia es féu córrer que el menjador havia resistit una escomesa dels seus ocupants pel sol fet que aquests pesaven més de la consuetud. Es dir, en portaven més dintre que fora.

El nen se n'alegrà. Experimentà una gran joia en veure que els seus requeriments collegials s'avenien amb la demostració palpitant dels fets ocorreguts en aquella menjadora senyorial.

El nen, tot formal, somriu satisfet, dient:—No hi ha cap dubte; tantes disbauxes, porten per conseqüència la paràlisi de les sangs i de tota la persona en conjunt.

JOAN VALLESPINÓS ANDRÉS

Temps que tornen

Diguin el que vulguin, Espanya sempre ha estat una nació humorística.

Aquells temps de canvis de govern a cada dos per tres i de grans escàndols al Congrés, era cosa que divertia molt el poble.

Ara, després de sis anys hom
espera poder tornar a divertir-se.

Només s'ha parlat d'eleccions, i tothom ha obert l'ull. Només s'ha deixat enraonar una mica a la premsa, i ja han començat les baralles entre uns i altres.

Els homes que estaven callats, ja enraonen per les butxaques. Els partits que semblaven ben units, resulten més desunits que mai. La gent ja comença a preparar-se per la gresca.

I això, en el fons, és llastimós. Ja som massa grans, per ésser d'aquesta manera. Seria hora que poséssim seny.

La burla de què hem estat víctimes durant tot aquest temps de sabre, no ens ha servit d'escarment. Hem passat sis anys dient: "Quan siguin fora, farem això..." "Quan se'n vagin, serà la nostra..." Però, ca. Ni farem res ni la nostra arribarà.

A vegades, per l'ambient que es nota, una mica caldejat, sembla qui sap el que hagi de passar. Però no hi ha pas por. Podem estar ben tranquils. Totes les precaucions que s'adoptin seran en va. No som capaços de sortir de la rutina.

No vol pas dir això que siguem una casta de covards ni que estiguem mancats d'homes de talent.

Espanya, com les altres nacions, té un poble que val i homes—uns més que altres, és clar!—que poden governar a consciència i satisfacció de tots. Però no ho volen.

Ens hem criat en un ambient de broma, i ens cal fer això: broma.

Espanya ve a ésser una mena de circ equestre.

AGUSTÍ COLLADO

El clam magnífic

de la dona catalana farà tornar a la llar
els que sofreixen condemna i exili.

El pobre contribuent

Ara que sembla que anirem tan bé; ara que ja s'ha acabat la dictadura ara que es retorna a la normalitat, ara és l'hora de recordar-se del pobre contribuent.

Del pobre contribuent sols se'n recordaven a l'hora de clavar-li un nou impost.

Ara cal que se'n recordin per a treure-los-hi. I ja tenen feina per estona: el segell de l'Exposició, el deu per cent del taxi, el de l'electricitat, el de la contribució, i tants i tants altres!

I dels obrers? També cal recordar-se dels obrers.

Art i Artistes

GALERIES LAIETANES

En saber que En F. Llop exposa paisatges dels seus, ja sabem per endavant que veurem cosa bona i pintada com Déu mana. No ens ha defraudat tampoc aquesta vegada; com sempre, ens ha presentat unes teles on s'hi veu un ampli sentit de l'espai i de les perspectives camperoles, junt amb una riquesa de tonalitats a base d'ocres i terres cuites, d'ambient tardoral força bonic.

* * *

Amb un xic d'influència de les escultures alemanyes del mateix gènere, ha fet En Pujol Montané una exposició de figures d'animals en terra cuita i en guix, que ha estat un encert.

Verament no es tracta d'un art sublim assequible sols als iniciats; però, tot plegat, és bonic, i com que les figures són belles de línia, encara que els manqui una mica d'expressió, resulten agradoses a la vista. Si En Pujol Montané es preocupa un xic més de la forma, en el futur en podem fer un elogi absolut.

GALERIES AREÑAS

Les escultures d'En Jaume Martrus no constitueixen una exposició més d'obres adozenades o impersonals de les que tantes se'n veuen. Ens trobem davant d'un temperament que tracta les figures des d'un punt de vista primer i essencialment decoratiu, sens menyspreu, però, de la forma justa i de la gràcia pura dels nus femenins, tractats amb un personalisme que el fa fugir de les xavaceries de moda, per a fer art honrat.

LA PINACOTECA

Per al proper dia 15, el gran paisatgista Enric Galwey té anunciada una exposició d'obres, la major part pintades a Mallorca, i no cal dir que, tractant-se del mestre d'aquest art, serà un esdeveniment a Barcelona, i que tots els amants de l'art pictòric esperen amb ànsia la inauguració.

ESPANYOL

"El noi de la Tallarona o el preu d'un fill" es titula la nova obra d'Alfons Roure. "El noi de la Tallarona", cal dir-ho sincerament, no ha tingut l'èxit d'altres produccions anteriors del mateix autor. A mi, però, em sembla superior a moltes altres produccions anteriors del mateix autor.

No es tracta, però, d'una obra ben lograda. El teatre d'En Roure s'havia endinsat tant en el flot, que encara n'està brut. Li queda encara el llenguatge massa baix, massa groller.

Molt bé la interpretació per part de les senyores Hernàez, Fremont i Faura, i els senyors Santpere, Nolla i Capdevila.

M. B. i M.

NOVETATS

Amb "Parents, amics i coneguts", Miquel Duran de València, ha obtingut un bon èxit. Aquesta comèdia és un pas endavant en el seu camí de comediògraf. "Parents, amics i coneguts", si no la glòria, donarà a Miquel Duran un crèdit literari que no es guanya pas cada dia.

Cosa que ens alegra, perquè nosaltres som generosos de mena, i la generositat no ens cap al cos.

Del "Broadway", estrenat la nit del dimecres, no us en podem dir res. Però, segons s'assegura, és una cosa bona i de les que fan soroll.

Ja us en parlarem la setmana entrant.

TALIA i ROMEA

Lluís Capdevila ha estrenat per partida doble, aquesta setmana. Una nit, al "Talia", amb la col·laboració d'Agustí Collado, un sàinet retolat "El valent, la dona i el marit", i l'endemà al vespre, al "Romea", amb Enric Lluelles, amb un drama d'Urbancef—"El crim de Vera Mirtzewa"—, traduït al català.

Al "Talia", el sàinet obtingué un èxit popular ben merescut. Deixem passar setmana darrera setmana la rebentada que sempre hem de fer a les bajanades i poca-soltes que se'ns presenten com per exemple, ja en parlem en altra banda, del nou fetus rourístic "El fill de la Tallarona", i quan arriba un sàinet ben construït, honradament escrit, no podem per menys que fer-ne el seu elogi. En el sàinet de Lluís Capdevila i Agustí Collado cal elogiar una cosa per damunt de totes les altres, i és que no hi trobem una sola grolleria. Surten dones del carrer, "cortesanas" de l'"Excelsior", pianistes de maneta, celestines, comerciants en blanques, etc... Doncs, tot hi ésser en aquest món, els autors han sabut fer un sàinet en el qual hi és tot—l'ambient, la gràcia, el realisme i la veracitat—i que no té una sola grolleria. Aquest mèrit avalaria l'obra, si és que no en tingués d'altres.

No cal cercar el més baix del nostre lèxic, el que és fora de tota llei i de tota decència, per a atraure el públic o pintar realismes emmascarats. Amb un català ben popuïar i "expressionista", els senyors Capdevila i Collado han sabut fer triomfar una comèdia interessant i viva.

Al "Romea", "El crim de Vera Mirtzewa", serví perquè una vegada més, la gran actriu que és Maria Vila demostrés les seves altes condicions dramàtiques. L'obra d'Urbancef té un

BORIEL

llevat dramàtic molt important. No és pas una obra corrent, com les que es solen representar on el conflicte és la primera matèria, i al volt d'ell es descabdellen les passions i els estats d'ànima de la gent. En l'obra d'Urbancef, l'important és l'estat d'ànim d'una dona que assassina per necessitat i que després viu les hores del crim entre la bogeria, l'arrepentiment; el silenci i la necessitat de confessió.

Es una obra emocionant que obtingué els aplaudiments del públic que omplena el teatre.

OLYMPIA

A pesar de tenir el teatre ple cada nit, l'empresa ha suspès les funcions tres dies seguits per a donar lloc a la preparació del nou programa del que forma part la famosa "troupe" "Golden Dancer", que debuta avui.

Hom diu que per al dissabte de glòria es tornarà a posar "Napoleòniques".

NOU

Amb "La legió d'honor" l'empresa i els autors han trobat una mina. L'obra agrada molt al públic, que és ço que en escriure-la es proposaren els autors.

I que vagin dient els que van a veure una sarsuela com si anessin a veure el "Parsifal"!

BARCELONA

Després de la poc sortosa actuació de Carme Díaz—actriu d'innegable talent, que s'ha entestat en fer-se un repertori absurd i cursi—ha debutat Ricardo Calvo amb "La Tizona", obra de Godoy i López Alarcon.

A Ricardo Calvo li hem d'agrair que, com tants altres actors, no s'hagi abarraganat representant astracanades pispades del francès.

Sempre és un avantatge.

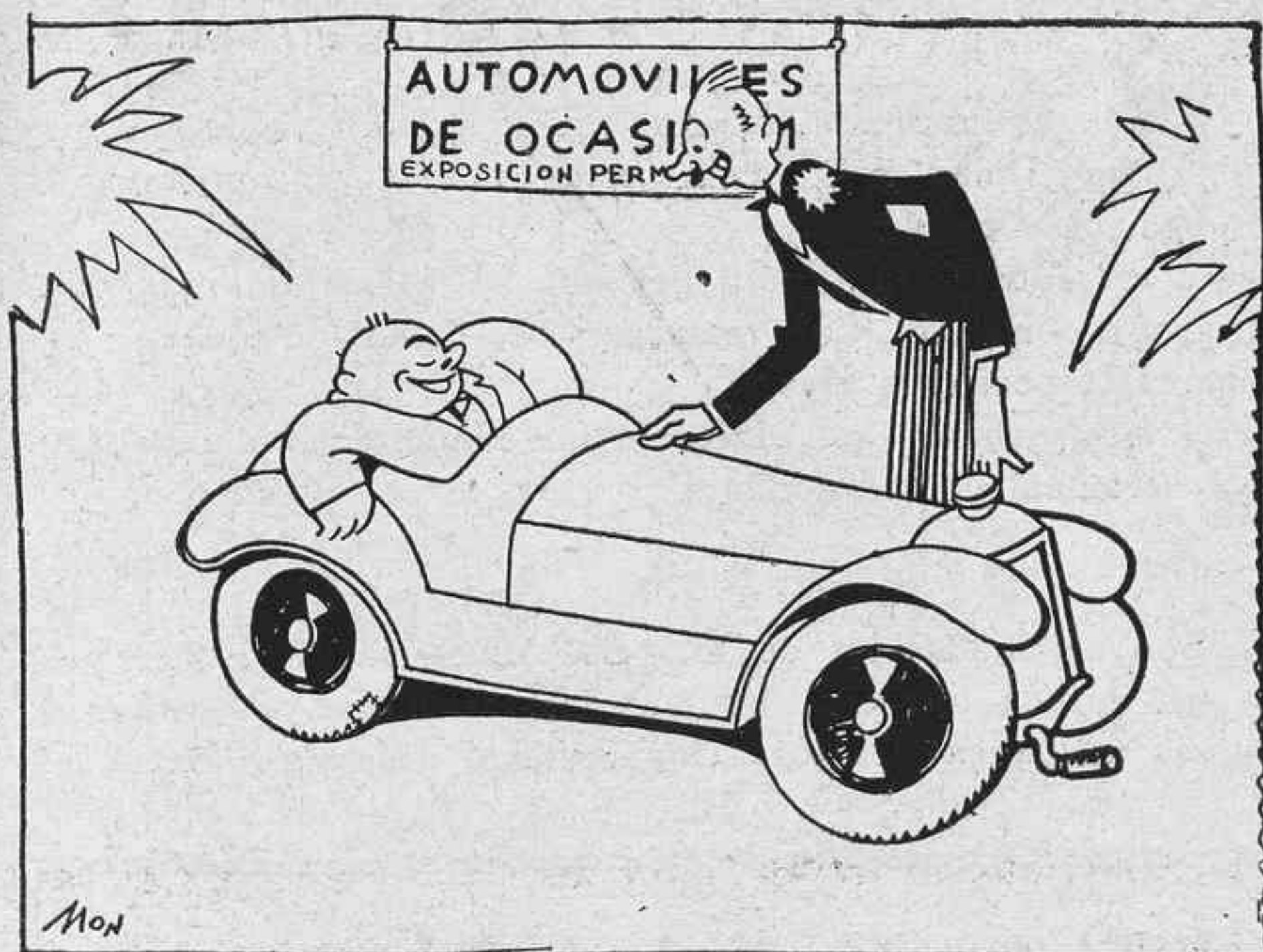
VICTÒRIA

"Coplas de ronda" és una sarsuela dels senyors Arniches i Alonso. Els senyors Arniches i Alonso han triomfat moltíssimes vegades, han obtingut molts èxits.

Aquesta vegada, però, no ha estat així, i l'obra ha passat sense gaire entusiasme.

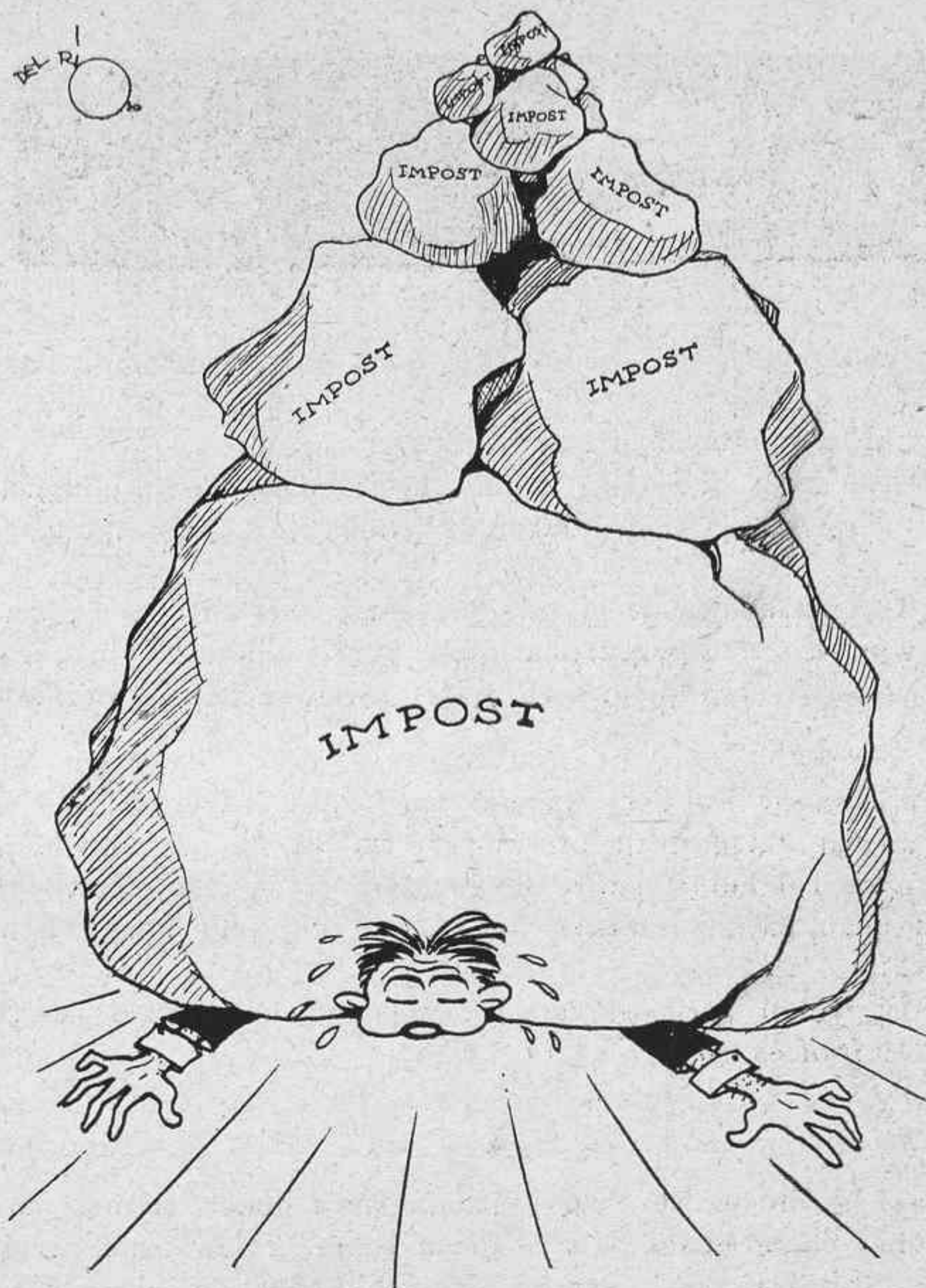
No sempre ha d'ésser festa!

A. S.

—Què li sembla, aquest?

—El trobo bé; però, la veritat, em ve una mica estret.

L'ETERNA VÍCTIMA

—Diuen que ha caigut la dictadura, i jo encara no me n'he assabentat.

ENTREACTES

LA TEMPORADA DE PRIMAVERA AL ROMEA

Contra el que molts temien, el nou empresari del Romea, senyor Pérez de Rozas, decidí, des del principi, seguir representant teatre català, o en català, amb la companyia Vila-Daví, que pot considerar-se ja com la titular d'aquella casa.

L'obra inaugural serà "El carrer", traducció de "Street Scene", de l'autor nordamericà Elmer L. Rice. Es tracta, segons notícies nostres, d'un drama realista de fi de segle, transportat al ritme dels temps actuals. Es un veritable film parlant dut a l'escena. "Street Scene", que porta a New-York catorze mesos al cartell, aconseguí, en 1929, als Estats Units, el "Premi Pulitzer", que s'atorga a la millor obra teatral de l'any.

Per a "El carrer" es construirà, a l'escena del Romea, una casa segons projecte i sota la direcció del reputat arquitecte Antoni Puig Gairalt.

Ha fet la traducció al català el poeta Millàs-Raurell.

Amic, català, republicà, company...

RECORDEU-VOS DELS TRES-CENTS CATALANS QUE VIUEN ALLUNYATS DE LLURS FAMÍLIES PERQUÈ NO AJUPIREN EL CAP DAVANT LA REALITAT DICTATORIAL. AQUESTA GENT CAL QUE TORNIN A LES SEVES LLARS, US DEMANEM EL VOSTRE AJUT. UN TELEGRAMA, UNA CARTA, UNA TARJA, UNA SIGNATURA, ÉS PROU PER A DEMOSTRAR QUE CATALUNYA VOL L'AMNISTIA CATALANA.

Hom assegura que el comte de Güell, actual alcalde de Barcelona, és català.

El propi comte ho diu amb un cert orgull.

Passa, però, que quan ha de parlar en la nostra llengua, topa amb un sens fi de dificultats gramaticals. Sobretot d'accent.

Els primers dies de la seva presència a la casa de la ciutat, hom se n'estranyava una mica. Avui tothom s'ho explica. El comte de Güell ha après el català gràcies al mètode Berlitz...

En Cambó? En Pere Rahola? En Valls i Taverner? No es pot afirmar categòricament. El cert és que un prohoms de la Lliga, en comentar, l'altre dia, aquest accent del comte de Güell quan parla la nostra llengua, va dir amb una rialleta irònica:

—En Güell parla el català tan malament com el nostre Puig el francès.

Així ho diuen. En Puig i Cadafalch va donar, el mes passat, unes conferències a la Sorbona sobre el seu tema predilecte: "l'art romànic". Parlant d'aquelles qüestions ens resulta molt més "heroi" que desenterrant documents l'existència dels quals són un testimoni de la covardia personal i la curtedat política de l'ex-president de la Mancomunitat.

Fa algun temps que la pobra "Veu" no n'encerta ni una. La culpa la té Cambó. Si en aquest diari hi hagués hagut una direcció políticament responsable, els articles de Puig i Cadafalch no haurien estat publicats. Aquests articles han estat uns responsos polítics del senyor Puig i unes carretades de llast per a la Lliga. No costarà poc, de fer-los oblidar!

Quan es publicà el decret de repressió del separatisme, alguns diputats dels que havien protestat enèrgicament davant la incomprendible confiança del president, varen dir al senyor Puig i Cadafalch:

—Ja ho heu vist! Esteu content, d'aquesta autonomia? Vós que creïeu en Primo de Rivera...

—Ei! —interrompé En Puig—; encara hi crec. Aquest decret, fixeuvos-hi bé, només va contra els separatistes, i jo, no n'he estat mai, de separatista!

Ja ho sabíem, ja, senyor Puig!

No ens permetríem de fer-hi broma, si aquesta no fos inofensiva, i l'anècdota digna d'esment. Era a Novetats, el dia en què es recollien signatures pro-amnistia.

A escena es parlava d'un suposat difunt; l'obra es debatia

entre "Parents, amics i coneguts", i a la porta hi havia una tauleta amb plec de paper de barba.

No trobeu que semblàvem a primer de Novembre?

A Badalona s'ha constituït una nova entitat: "Unió Federal Republicana de Badalona".

L'han constituït joves d'empenta i entusiasme.

Bon èxit i bona feina.

Creiem indispensable restituir als carrers de la nostra ciutat els noms que ostentaven abans de l'adveniment de la dictadura. Entre els primers que ens vénen a la memòria hi trobem els del Doctor Martí i Julià i Verdaguer i Callís.

No s'ha de cometre cap injustícia amb els patricis morts

A propòsit d'això, tampoc no és gaire plaent per nosaltres el nom de l'Avinguda que uneix l'església de la Sagrada Família amb l'Hospital de Sant Pau, ni la de la carretera d'Horta en els seus començaments. Proposem als regidors altres dos noms que no se'ns negarà que són concisos i sonors: "Avinguda de la República" i "Passeig de la Llibertat".

El setmanari "La República" llença la idea de manifestar d'alguna manera l'estimació envers el diputat Joan Casanovas, tot just tornat de l'exili.

Ens hi associem de bon grat.

"El Imparcial", diu:

"Un ilustre médico, el doctor Bandelac de Pariente, ha reconocido al ex-dictador español, y tras un concienzudo estudio del caso, ha dictaminado: "El general Primo de Rivera no debe hablar; sería peligrosísimo para su salud."

—Mire usted, querido doctor, no hay derecho. Ahora, que hable cuanto quiera. Cuando debiera usted haber lanzado su diagnóstico, es cuando dictaba a los taquígrafos aquellas interminables notas oficiosas de inserción obligatoria.

Quelcom, encara, referent al "C. A. D. C. I."

Amb to grosser, el portantveu de la junta illegal de l'entitat que un dia fou el pill de les nostres idealitats, publica un llarg article en "legítima defensa" (quin sarcasme!) davant la vil campanya de difamació..., etc.

Campanya de difamació, demanar que tornin el que varen regalar-los? No encertem a creure què volen defensar!

Ghandi, el líder nacionalista hindú, ha adreçat un ultimàtum al virrei de l'India, comminant-lo amb la campanya de desobediència civil.

Es el moment més greu per què ha passat fins ara l'imperialisme britànic. Cal remarcar bé l'abast d'aquests dos mots: **Desobediència civil**.

El moviment és, en efecte, d'una magnitud i d'una grandesa verament impressionants.

"Son els malfactors de tots els estats—va dir Rousseau—els que priven tots els ciutadans d'ésser lliures. País que els tingués tots a galeres fóra el país de la llibertat perfecta."

CONYAC VALDESPINO "F. L. B." I "EXTRA"

No et preocupis; no trigaran gaire a indultar-los

- E. M.—Ha arribat massa tard.
 J. M. C.—El mateix li diem.
 D. O.—No l'havíem rebut. Anirà.
 J. V.—Va.
 D. D.—Va.
 M. P.—Home, és una mica fort, això!
 M. P. (Sallent).—No passaria, per les mateixes raons.
 A.—Anirà, sí, senyor.
 P. G.—Anirà.
 B. L.—No pot anar.
 A. H.—El senyor G. per qui vostè ens pregunta, no és pas dels nostres. Ni ganes tenim que ho sigui.
 C. O.—Sí, senyor: Lluís Capdevila, Angel Samblancat i tots els altres companys nostres, aniran allà on siguin demanats.
 I. N.—No volem saber res de Cambó. I ens sembla mentida que encara hi hagi qui hi cregui.
 E. G.—Vostè és un ruc! I amb els rucs no hi sabem parlar.
 R. O.—No senyor, no. No val a badar.
 D. D.—La carta no va, perquè sobre el mateix tema ho vàrem provar nosaltres, i no ha passat.
 A. S.—Provarem, però penseu que hi ha censura encara.
 O. T.—Vostè no té ni mica de poeta; la prosa la fa bé; però els versos ni ritmen ni tenen mètrica.

A. C.—Això va al cove, envia quelcom més, que vostè té condicions.

J. E.—Hi ha coses que no es poden dir.

E. X.—Malgrat que la censura ha aflluixat bastant, ço que vostè ens envia resulta massa fort.

D. T. (Manresa). — No va.

Mingo Revulgo. — Molt bé l'article, però li agrairíem tingués a bé firmar-lo.

M. G. — Dificultós de mètrica.

M. B. B. — Va.

J. V. J. — Defectuós de versificació.

J. V. — Potser no interessaria prou els nostres lectors.

Ll. R. C. — També anirà, sí, senyor.

A. B. — No s'adiu amb el nostre periòdic.

M. B. B. — Anirà.

M. B. B. — Anirà. La Gramàtica que li anirà millor és la de Pompeu Fabra.

J. X. D. — No pot anar.

H. C. R. — No ens sembla prou interessant. Sobre tot en aquests moments.

Advertim als nostres col·laboradors espontanis que tenim molt original al què, per les circumstàncies actuals, no podem donar cabuda en el nostre setmanari.

Un xic de paciència, doncs.

ACQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Exposició de Barcelona 1930

Oberta des de les 10 del matí, fins les 9 de la nit.

Preu d'entrada al recinte 2,10 pessetes

PALAU NACIONAL

Obert des de les 10 del matí fins les 4 de la tarda.

Preu d'entrada 1,05 pessetes

PALAU DE L'ART TEXTIL

Secció de luminotècnica amb sorprenents demostracions tècniques de les diverses aplicacions de la llum en les Indústries i les Arts.

PALAU DE LES MISSIONS

Obert de 10 a 1 del matí i de tres a vuit de la tarda.

Preu d'entrada 0,50 pessetes

“PUEBLO ESPAÑOL”

Obert des de les 10 del matí fins les 9 de la nit.

Preu d'entrada 1,05 pessetes

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

17

Definitivament
dilluns

DE MARÇ DE 1930

es posarà
a la venda

FRANCESC MADRID

**ELS EXILIATS
DE LA DICTADURA**

UN REPORTATGE SENSACIONAL

El llibre que s'esgotarà ràpidament

Preu: 4 ptes.

Santiago Rusiñol

Miss Barceloneta

DE GRAN EXIT

Preu: 2 pessetes

Voltaire

DICCIONARI FILOSOFIC

Traducció catalana de D. GUANSÉ
Pròleg de GABRIEL ALOMAR

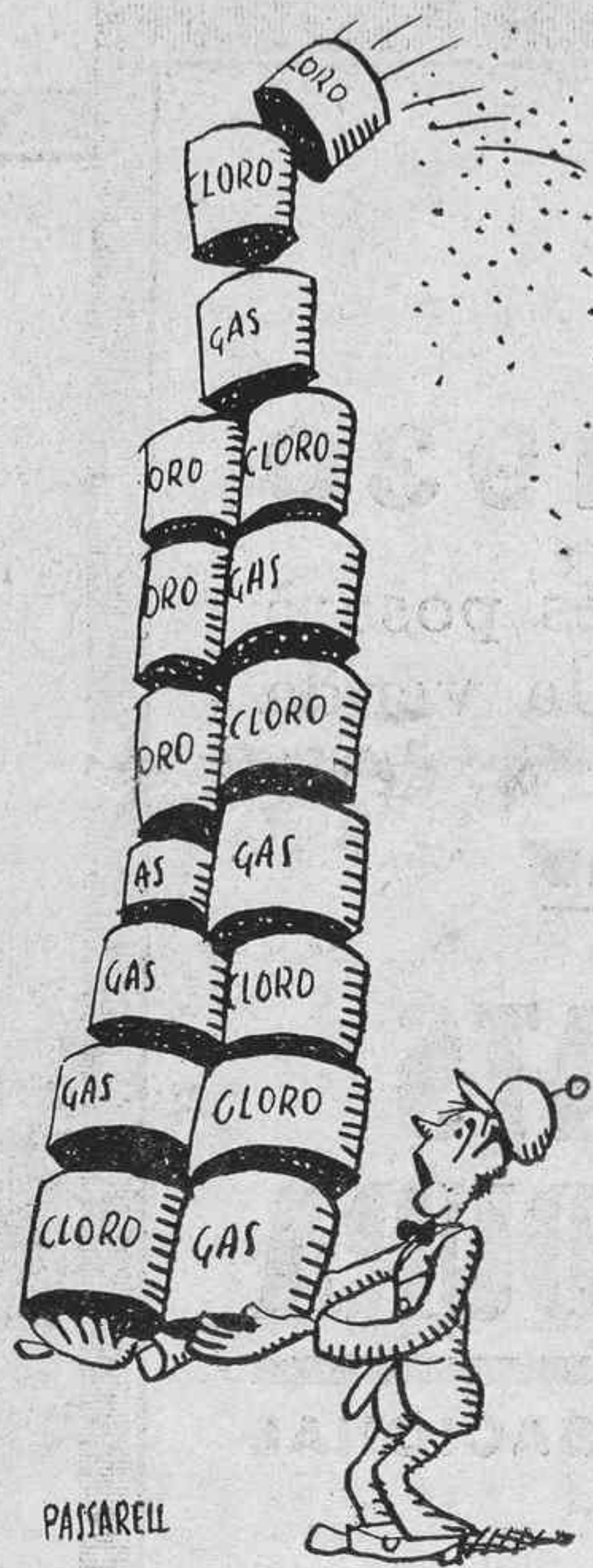
Preu: 2,50 pessetes

ESTATUTO MUNICIPAL

PRECIO: 7,30 PESETAS

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls atorguen descomptes

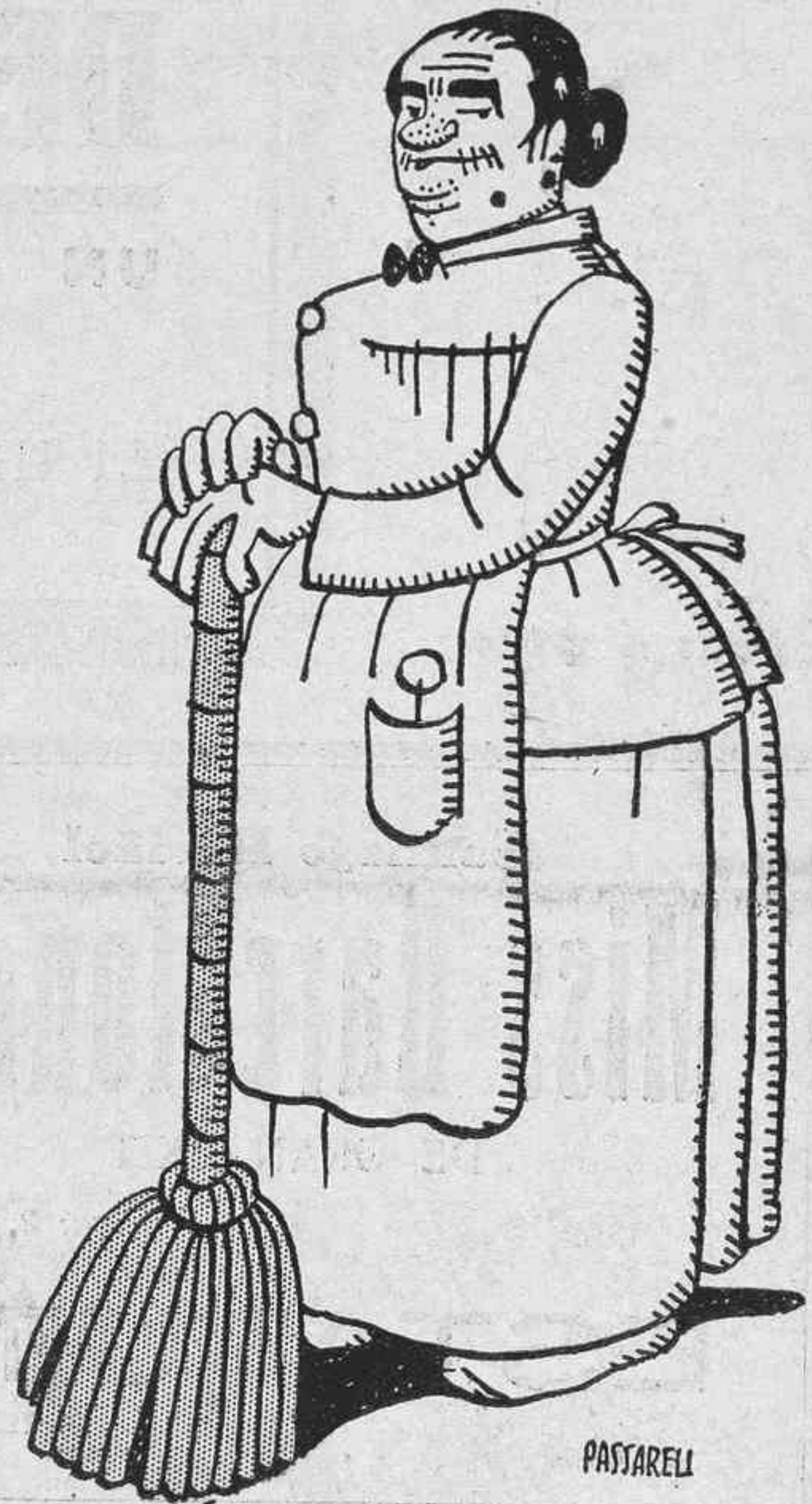
PASSARELL

—Em sembla que n'he comprat poc!

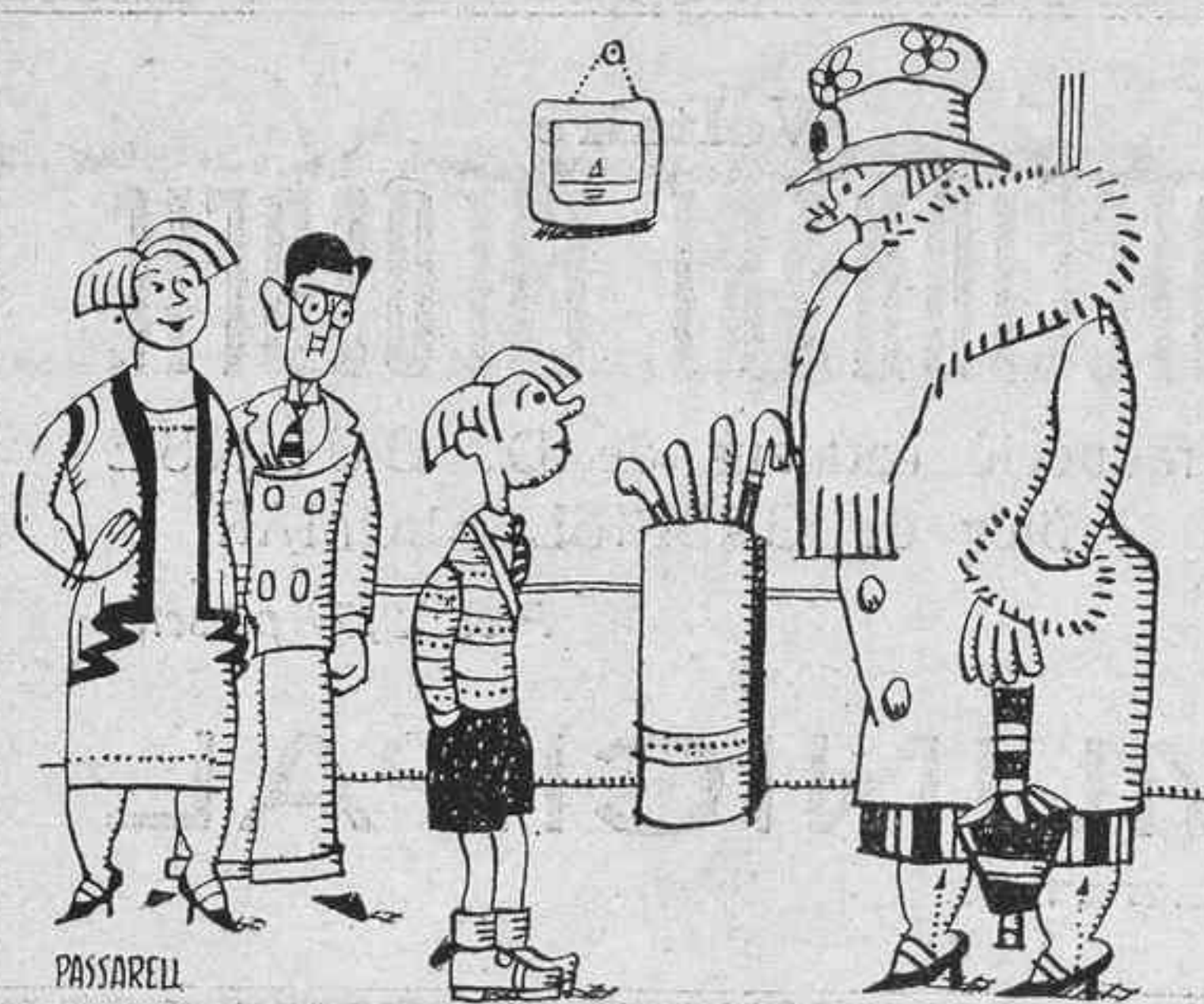
PASSARELL

—Noi, amb aquestes escombraries, sí que t'han carregat els neulers!...

PASSARELL

—Ja estic cansada d'escombrar... "i lo que te rondaré, morena!"

PASSARELL

—Per què no em fas un petó, maco?
—Perquè em fa més fàstic que la Dictadura!